

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Перелік документів, наказів, листів, які необхідно знати та використовувати в своїй роботі практичному психологу.

1. Європейська соціальна хартія від 18 жовтня 1961 року. Прийнята Радою Європи в Турині. Вступила в силу 26 лютого 1965 року.

Члени Ради Європи домовились забезпечити своїм народам громадянські та політичні права і свободи, вказані в цих документах, враховуючи, що здійснення соціальних прав повинно забезпечуватись без дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних поглядів, національної приналежності або соціального походження, твердо вирішивши спільно докладати будь-які зусилля для підвищення рівня життя та забезпечення соціального благополуччя як міського, так і сільського населення з допомогою відповідних дій.

2. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р.

Проголошена з метою забезпечити дітям щасливе дитинство і користування, на їхнє власне благо і на благо суспільства, правами і свободами, які тут передбачені, і закликає батьків, чоловіків та жінок, як окремих осіб, а також добровільні організації, місцеву владу і національні уряди до того, щоб вони визнали і намагались дотримуватись цих прав шляхом законодавчих та інших заходів, поступово впроваджуваних відповідно до принципів, зазначених у декларації.

3. Конвенція про права дитини від 02.09.1990 р.

Конвенція – це не стільки перелік прав дитини, скільки перелік обов'язків, які держави готові визнати щодо дитини. Ці обов'язки можуть бути прямими, наприклад, надання можливості для освіти чи забезпечення належного виконання правосуддя щодо неповнолітніх, або опосередкованими: надання можливості батькам, іншим членам сім'ї чи опікунам відігравати свої основні ролі та виконувати обов'язки вихователів та захисників.

4. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року.

Цей закон визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток встановлює основні засади державної політики у цій сфері.

5. Закон України "Про освіту" від 23.05.1991 р. № 1060-ХІІ. (Витяг)

Статті 21, 22 цього документа регламентують діяльність практичного психолога закладів освіти та виховання й визначають статус цих фахівців.

6. Етичний кодекс.

Етичний кодекс соціальних працівників України – це регулюючий документ, який спрямовує соціальних працівників здійснювати соціальну роботу в багатьох функціональних сферах з метою задоволення людських потреб і розвитку потенціалу та можливостей особистості.

7. Положення про психологічну службу системи освіти України

Положенням визначені основні завдання психологічної служби, зміст діяльності, тривалість робочого тижня практичних психологів та соціальних педагогів, структура та управління службою. Документ містить додатки про нормативи чисельності практичних психологів та соціальних педагогів у навчальних закладах.

8. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів від 19.10.2001 р.

Ефективність і результативність психологічної допомоги в закладах освіти, а також повне дотримання Етичного кодексу можливе за умови наявності спеціально обладнаного кабінету. Наказ регламентує умови роботи фахівця в окремому кабінеті, вимоги до його оформлення, матеріально-технічне оснащення, умови утримання документації. Даний документ спрямований на координування і вдосконалення діяльності центрів практичної психології та соціальної роботи, практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти. В додатках містяться зразки форми планування, обліку і звітності роботи працівників психологічних служб.

9. Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах МОНУ.

Документ інформує про порядок проведення експертизи соціально-психологічного інструментарію практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти.

10. Лист Міністерства освіти і науки України від 27.07.2007р. № 1/9-488 «Про недопущення проведення тренінгів, обстежень та опитувань усіх учасників навчально-виховного процесу представниками сторонніх організацій без попередньої експертизи згідно з Положенням про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України».

Нормативно-правові документи, які регламентують діяльність психологічної служби в системі освіти (їх наявність є обов'язковою в кабінеті практичного психолога):

1. Етичний кодекс практичного психолога.
2. Декларація прав людини.
3. Конвенція про права дитини.

Закони України:

1. Закон України «Про освіту» (від 23.05.1991 р. № 1060-ХП).
2. Закон України «Про професійно-технічну освіту» (від 10.02.1998 р. № 103/98-ВР).
3. Закон України «Про загальну середню освіту» (від 13.05.1999 р. № 651-ХІV).

4. Закон України «Про позашкільну освіту (від 22.06.2000 р. № 1841-III).
5. Конституція України.

Накази Міністерства освіти і науки України:

1. Про затвердження Положення про психологічну службу системи освіти України (наказ від 03.05.1999 р. № 127).
2. Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України (наказ від 07.06.2001 р. № 439).
3. Про затвердження Типового положення про центри практичної психології і соціальної роботи (наказ від 15.08.2000 р. № 386).
4. Про внесення змін і доповнень до нормативів чисельності практичних психологів та соціальних педагогів навчальних закладів (лист від 15.06.2004 р. № 1/9-324).
5. Про планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби системи освіти України (лист від 27.08.2000 р. № 1/9- 352).
6. Про атестацію практичних психологів (соціальних педагогів) загальноосвітніх навчальних закладів та центрів практичної психології і соціальної роботи (лист від 13.12.2001 р. № 1/9-439).
7. Про затвердження Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів (наказ від 19.10.2001 р. № 691).
8. Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України (наказ від 20.04.2001 р. № 330).
9. Про виконання рішення колегії Міністерства освіти і науки України з питання «Про стан і перспективи розвитку психологічної служби системи освіти України» (наказ від 12.05.2004 р. № 386).
10. Про освітній та кваліфікаційний рівень практичних психологів і соціальних педагогів навчальних закладів (лист від 08.12.2005 р. № 1/9-701).
11. Наказ МОН України № 844 від 25.12.2006 «Про вжиття додаткових заходів щодо профілактики та запобігання жорстокому поведженню з дітьми».

Листи Міністерства освіти і науки України:

1. Лист МОН України № 1/9-667 від 23.08.06 «Про вжиття вичерпних заходів, спрямованих на дотримання законодавства щодо захисту прав неповнолітніх».
2. Лист МОН України № 1/9-448 від 27.07.07 «Про проведення психологічних та соціологічних досліджень серед учасників навчально-виховного процесу».
3. Лист МОН України № 1/9-479 від 15.08.07 «Про нормативи чисельності практичних психологів та соціальних педагогів навчальних закладів».
4. Про планування діяльності, ведення документації і звітності усіх ланок психологічної служби системи освіти України (від 27.08.2000 за №1/9-352).
5. Про освітній та кваліфікаційний рівень практичних психологів і соціальних педагогів навчальних закладів (лист від 15.06.2004 р. № 1/9-324).

педагогів навчальних закладів (від 08.12.05 за №1/9-701).

Збірники нормативно-правових документів:

1. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби освіти України / Упоряд. В. Г. Панок, І.І. Цушко. — К.: Ніка-Центр, 2004. — 340 с.
2. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / Упоряд. В. Г. Панок, І.І. Цушко, А. Г. Обухівська. — К.: Ніка-Центр, 2005. — 436 с.
3. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України: 2005/06 навчальний рік /Упоряд. В. Г. Панок, І.І. Цушко, А. Г. Обухівська. — К.: Ніка-Центр, 2006. — 224 с.
4. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності. — К.: Основа, 2007.
5. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України /Упоряд. В. Г. Панок, І.І. Цушко, А. Г. Обухівська. — К.: Шкільний світ, 2008. — 256 с.

Інші регламентуючі документи:

1. Посадова інструкція практичного психолога навчального закладу.
2. Паспорт психологічного кабінету навчального закладу.
3. Наказ про призначення завідуючого психологічним кабінетом.
4. Графік роботи, затверджений керівником закладу.
5. Циклограма, затверджена керівником закладу.

Документація:

1. Нормативно - правова:

- > Закони України
- > постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України
- > накази
- > розпорядження
- > положення Міністерства освіти і науки України, Департаменту (відділу) освіти і науки місцевих державних адміністрацій щодо діяльності психологічної служби системи освіти України
- > Етичний кодекс психолога
- > Положення про психологічну службу в системі освіти України
- > Типове положення про атестацію педагогічних працівників України.

2. Навчально-методична:

- > підручники
- > навчально-методичні посібники
- > збірники методичних рекомендацій
- > навчальні програми (плани)
- > фахові періодичні видання

3. Довідково-інформаційна:

- > матеріали науково-практичних конференцій
- > семінарів
- > нарад
- > тематичні проекти (буклети)
- > доповіді
- > виступи на педрадах
- > навчально-тематичні плани роботи з учнями (дітьми), педагогічними працівниками, батьками.

4. Обліково-статистична:

- > плани роботи практичного психолога на рік, місяць.
- > форми статистичної звітності встановленого зразка.

5. Матеріали для службового використання:

- > індивідуальні картки психолого-педагогічного діагностування
- > журнали індивідуальних консультацій
- > протоколи корекційно-відновлювальної та розвивальної роботи
- > матеріали психолого-педагогічних консиліумів
- > тексти (ключі) тестових методик
- > опитувальники
- > анкети
- > бланки відповідей.

6. Інформація:

- > список телефонів (адреси) місцевих спеціалізованих центрів, служб, консультацій медико-психологічного профілю;
- > телефони (адреси) міського, обласного центрів практичної психології, методистів-психологів.